

Til:

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Postboks 700

9815 Vadsø

sftfpost@statsforvalteren.no

Sendt til

Lyngen kommune

Strandveien 24

9060 Lyngseidet

post@lyngen.kommune.no

Kopi til

Miljødirektoratet

post@miljodir.no

Fra:

NOAH – for dyrs rettigheter

Dronningens gate 13

0152 Oslo

register@dyrsrettigheter.no

Ref.nr: 24/880

Dato: 01.03.2024

Klage på innføring av skuddpremie på gaupe – Lyngen kommune

NOAH – for dyrs rettigheter påklager med dette vedtak om innføring av skuddpremie på gaupe i Lyngen kommune (FS-13/24), fattet 15.02.2024. Miljødirektoratet fattet 12.01.2024 vedtak om kvote for jakt på gaupe i rovviltregion 8, Troms og satt kvoten på fem gauper. Ifølge vedtaket gjelder kvoten for B-områdene for gaupe i kommuner Nordreisa, Kåfjord, Storfjord, Lyngen, Tromsø og Balsfjord. Lyngen kommune har etter det vedtatt å gi 10 000 kr pr. felte gaupe som skuddpremie.

Gaupe er en strekt truet art på norsk Rødliste av arter 2021 og gaupebestanden har hatt en alvorlig utvikling over tid. I 2022 lå bestanden under det nasjonale målet på 65 årlige ynglinger. I 2023 var gaupebestanden beregnet til å bestå av kun mellom 351 og 491 gauper (rovdata.no). Dette var status før kvotejakta og før nye unger ble født i 2023. I tillegg lå region 8 under det regionale bestandsmålet på 10 årlige familiegrupper i 2023. Tatt i betraktning at kvoten er kun på fem dyr og at det neppe har vært et «problem» med lite interesse for gaupejakt i regionen,¹ stiller NOAH seg spørrende hvorfor det i hele tatt tas i bruk økonomiske insentiver til å «lokke» flere jegere ut på gaupejakt. NOAH mener at det er skammelig at kommunen har vedtatt skuddpremie på en truet art og at det ikke er i samsvar med viltloven § 51 å vedta skuddpremie med det eneste hensikt at jegere kan tjene på jakt. Vedtaket om skuddpremie er også i strid med naturmangfoldloven § 5.

Vedtaket om skuddpremie på gaupe er i strid både med viltloven og naturmangfoldloven

Fylkeskommunen har i 2016 gitt kommunen fullmakt til å selv fastsette skuddpremie etter viltlovens § 51. NOAH viser til brev fra Miljødirektoratet (13.01.2014) til kommuner og fylkeskommuner presiseres det at to vilkår må oppfylles for å tillate skuddpremie. Arten må ha jakttid, og arten må gjøre skade. I dette tilfellet bestrider NOAH at vilkåret om skade er oppfylt. I kommunens vedtak er det ikke redegjort for hvilke skader som skulle gi grunnlag for skuddpremie i kommunen. Miljødirektoratet viste i sitt vedtak om kvote for gaupe i region 8 i 2024 til at «det er av større betydning å rette felling til skadesituasjoner som kan oppstå forårsaket av gaupe, enn som et tiltak for å regulere gaupebestanden». Kvotejakt er en bestandsregulerende jakt og er ikke rettet mot å håndtere konkrete skadetilfeller. NOAH mener at vilkåret «gjør skade» må begrenses til tilfeller hvor faktisk skade har oppstått eller hvor det er fare for akutte skadesituasjoner.

Av forarbeidene til viltloven kan man lese at *«Departementet går inn for at det i utgangspunktet settes forbud mot skuddpremier. Det er fra flere høringsinstanser blitt påpekt at bruk av skuddpremier harmonerer dårlig med moderne villtforvaltning og de prinsipper lovforslaget ellers bygger på»*.

Departementet var enig med dette. Det er videre påpekt i forarbeidene at *«Som ledd i bekjempelsen av skadedyr skulle det normalt ikke være nødvendig å ta i bruk skuddpremier»*.² Med andre ord oppfordrer lovgiver til å ikke bruke skuddpremier og gir et klart signal om at disse tilfellene hvor det tillates, bør være begrenset og at skuddpremie kun brukes i unntakstilfeller. Gaupe er en truet art i norsk natur og kommer

¹ Ifølge statistikk er det 140 aktive jegere i Lyngen kommune som har betalt jegeravgift i 2022-2023, og over 4000 jegere til sammen i de kommunene hvor det er åpnet for gaupejakt i rovviltregion 8 i 2024. Antakeligvis ligger antallet jegere omtrent på samme nivå også i 2023-2024 (www.ssb.no).

² Norge. Miljødepartementet. (1981). Ot.prp. nr. 9 (1980-1981) Om lov om viltet. Til § 51 (skuddpremier). Hentet fra <https://lovdata.no/pro/#document/PROP/forarbeid/otprp-9-198081?from=NL/lov/1981-05-29-38/§51>

ikke under begrepet «skadedyr». NOAH mener at det er i strid med naturmangfoldloven å vedta skuddpremier for en truet art – det er ikke i samsvar med naturmangfoldloven § 5 å oppfordre ytterligere desimering av arter som er truet. Gaupe er oppført også på Vedlegg III i Bernkonvensjonen som betyr at selv om det er åpnet for jakt på arten i Norge, er parter til konvensjonen forpliktet til å sørge for særlig vern av disse artene. Hensikten bak skuddpremie er å motivere jegere til å skyte så mange dyr som mulig – dette harmonerer meget dårlig med det særlige vern av arten etter naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen.

NOAH kan heller ikke se hvorfor det i dette tilfellet skulle være begrunnet å innføre skuddpremie på gaupe. Det er allerede et fastsatt antall gauper som kan felles i løpet av artens jakttid. Skuddpremie kan ikke føre til at flere gauper blir felt (utover kvoten), og vil derfor heller ikke føre til en reduksjon av «skade». Det er ikke i samsvar med viltloven § 51 å vedta skuddpremie med det eneste hensikt at jegere kan tjene på jakt. Det eneste resultatet kommunen risikerer ved innføring av skuddpremie er økt fare for skadeskyting og et potensielt negativt syn på en allerede sårbar og utsatt art. Kommunens vedtak om innføring av skuddpremie for gaupe bryter dermed også viltlovens § 51.

Skuddpremieordningen er utdatert, uetisk og undergraver dyrevelferdslovens formål

NOAH vil påpeke at i 1980 ble ordningen med helårsjakt og statlig skuddpremie på gaupe avviklet. Skuddpremieordningen er ikke i samsvar med tilkjennelsen av dyrs egenverdi i dyrevelferdsloven, og undergraver dyrevelferdslovens formål om å fremme respekt for dyr. Skuddpremier kan karakteriseres som et gufs fra fortiden og en følge av et foreldet syn på dyr og natur. Arter som ikke regnes som «matnyttige» og som livnærer seg delvis av andre arter, fremstilles som «skadedyr», og forfølges og drepes med det mål å ta livet av flest mulig. VESO skriver følgende i en rapport bestilt av Mattilsynet («Konsekvenser av menneskelig aktivitet på dyrevelferd hos villlevende dyr»): «Skuddpremier og unntak fra bestemmelsen om yngletidfredning innebærer at enkelte arter blir sett på som «skadedyr». Dette reduserer angjeldende arts status, noe som kan resultere i mindre omtanke for at dyret ikke skal lide under jakt eller fangst. (...) Stempling av et dyr som «skadedyr» reduserer uvilkaarlig dyrets status og øker faren for bekjempelse med uetiske midler.»³

Skuddpremier medfører ikke bare økt jaktpress, men også økt fare for skadeskyting. Dermed kan de dyrevelferdsmessige konsekvensene av skuddpremie være svært omfattende både for de konkrete dyrene som skal jaktes på, og de dyptgående holdningene mot ville dyr i lokalsamfunnet.

³ Cecilie M. Mejdell, VESO «Konsekvenser av menneskelig aktivitet på dyrevelferd hos villlevende dyr» (2004)

Det følger av dyrevelferdslovens § 3 første punktum at «[d]yr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker». Ut ifra en alminnelig språklig forståelse av begrepet «egenverdi» innebærer det at noe har verdi i kraft av å være det eller den en er, uavhengig av om en har nytteverdi for andre. Dyrenes egenverdi gjelder også for dyr som jegermiljøer definerer som «uønskede» i norsk natur, grunnet en oppfatning om at de konkurrerer med dyr jegere ønsker «utbytte» av. Det er også viktig å ta hensyn til at gaupe er en nøkkelart i økosystemer og at den er kategorisert som sterkt truet på norsk Rødliste av arter 2021.

Konklusjon

NOAH anser det svært kritikkverdig at Lyngen kommune velger å innføre skuddpremie på en allerede sårbar art, og bestrider at vilkåret i viltlovens § 51 om skade er oppfylt i dette tilfellet. NOAH mener at vedtaket er i strid både med viltlovens § 51 og naturmangfoldloven § 5 siden hensikten bak skuddpremie er å motivere jegere til å skyte så mange dyr som mulig. Denne hensikt kan ikke gjøre seg gjeldende i en situasjon hvor det kun er tillatt begrenset kvotejakt på en sterkt truet art. I tillegg er det helt uforsvarlig å tillate jakt på gaupe, og innføring av skuddpremie vil kunne føre til et negativt syn på arten som et «skadedyr». NOAH ber derfor om at vedtaket omgjøres slik at det ikke innføres skuddpremie på gaupe. Det er helt uforsvarlig å premiere skyting av et sterkt truet dyr i naturkrisens tid, og det må særlig ikke innføres ordninger som potensielt reduserer artens status i mennesker øyne og bidrar med dette å øke konflikt mellom mennesker og ville dyr.

Med vennlig hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter

v/ Siri Martinsen (Leder og veterinær) Benedikte Elvine Rosenkilde (Økolog) Katrin Vels (jurist)